

F06 - Problemlösningsstrategier, komplexitetsanalys

5DV149 Datastrukturer och algoritmer

Niclas Börlin
niclas.borlin@cs.umu.se

2024-01-29 Mån

Innehåll

- ▶ Problemlösningstrategier
- ▶ Komplexitetsanalys
- ▶ Läsanvisningar: Kap 12 och dessa bilder

Design av algoritmer

- ▶ Problemlösningstrategier:
  - ▶ **Top-down:**
    - ▶ Börja med en **övergripande bild** av problemet
    - ▶ **Bryt ner** problemet i mindre **delar**
    - ▶ Lös delarna **var för sig** eller dela upp ännu mer
  - ▶ **Bottom-up:**
    - ▶ Börja med **smådelarna**
    - ▶ **Bygg ihop** till större lösningar
- ▶ Typer av algoritmer (lösningstekniker)
  1. *Brute force* ("råstyrka")
  2. Giriga algoritmer (*Greedy algorithms*)
  3. Söndra och härska (*Divide-and-Conquer*)
  4. Dynamisk programmering
  5. Backtracking

Brute force

- ▶ Rättfram, “naiv”, ansats
  - ▶ Utgå **direkt** från problemställningen
- ▶ Om problemet är **kombinatoriskt** — gör en **fullständig** sökning!
  - ▶ Generera och enumerera **alla tänkbara lösningar**
  - ▶ **Testa** varje lösning
    - ▶ Välj den **bästa** lösningen
- ▶ Bra metod att **starta** med
  - ▶ Ofta **enkla algoritmer**
  - ▶ Garanterar en **korrekt** lösning om en sådan finns
  - ▶ Men. . . garanterar **inte effektivitet**

Brute force, exempel

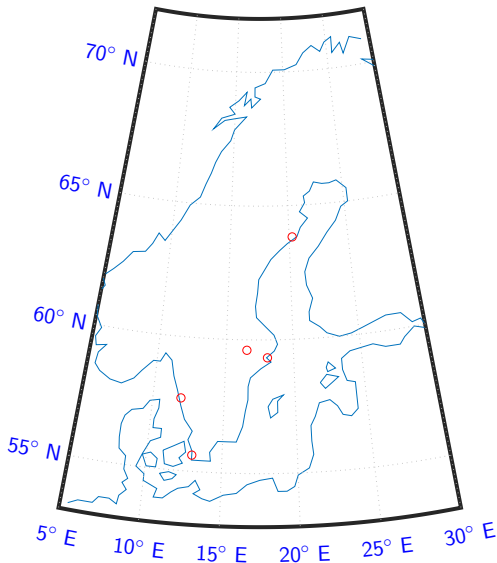
- ▶ Linjärsökning i lista:
  - ▶ Börja från början och kolla varje element
  - ▶ När listan är slut, meddela om det sökta elementvärdet finns
- ▶ Max värde i ett fält

```
Algorithm arrayMax(A: Array, n: Int)
// input: An array A storing n integers
// output: The maximum element value in A
currentMax ← A[0]
for i ← 1 to n - 1 do
    if currentMax < A[i] then
        currentMax ← A[i]
return currentMax
```

Brute force, exempel — Handelsresande-problemet

Travelling Salesman Problem — TSP

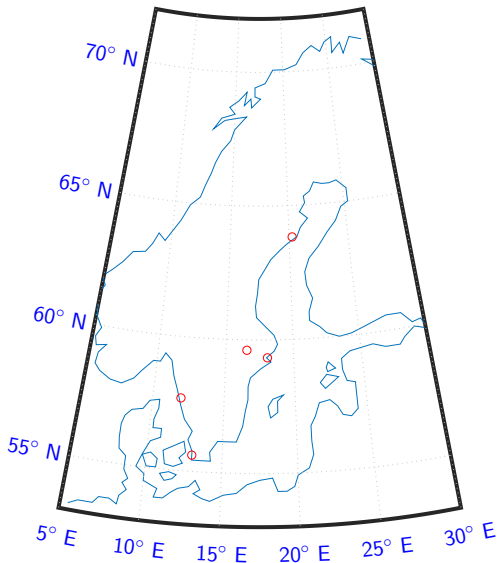
- ▶ Givet n städer, finn den kortaste rutten som besöker varje stad exakt en gång
- ▶ Komplexitet?

Brute force, exempel — Handelsresande-problemet

Travelling Salesman Problem — TSP

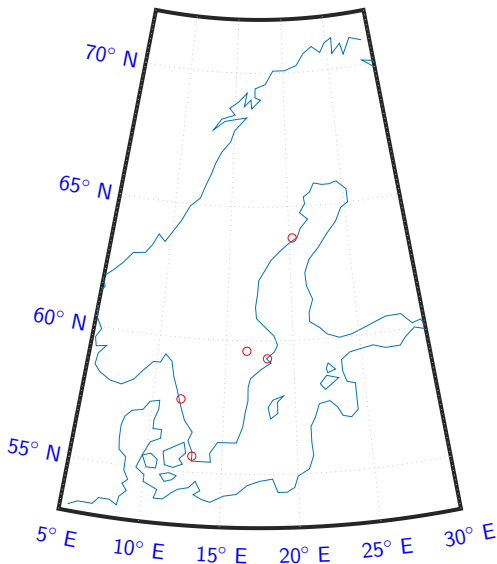
- ▶ Givet n städer, finn den kortaste rutten som besöker varje stad exakt en gång
- ▶ Komplexitet: $(n - 1)!/2$

Brute force, exempel — Handelsresande-problemet

Travelling Salesman Problem — TSP

- ▶ Givet n städer, finn den kortaste rutten som besöker varje stad exakt en gång
- ▶ Komplexitet: $(n - 1)!/2$
- ▶ För $n = 5$, 12 alternativ:

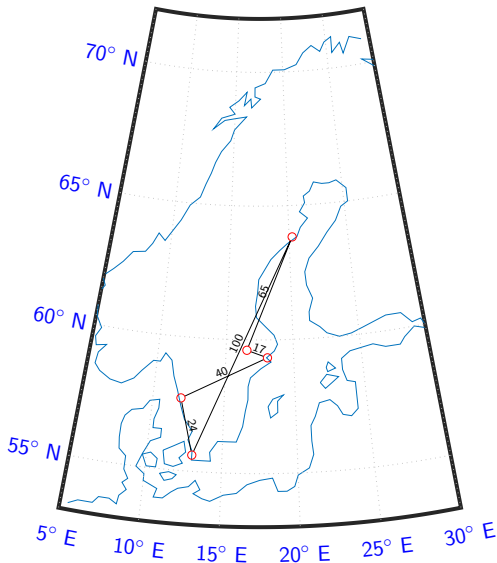

Brute force, exempel — Handelsresande-problemet

Travelling Salesman Problem — TSP

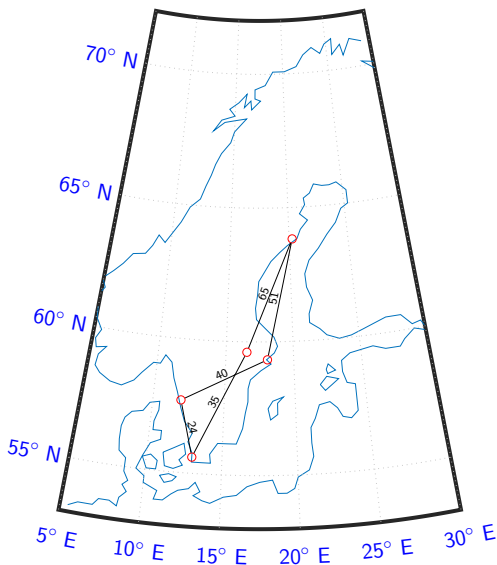
- ▶ Givet n städer, finn den **kortaste rutten** som besöker varje stad **exakt en gång**
- ▶ Komplexitet: $(n - 1)!/2$
- ▶ För $n = 5$, 12 alternativ:
  1. 1-2-3-4-5-1: **247 mil**

Brute force, exempel — Handelsresande-problemet

Travelling Salesman Problem — TSP

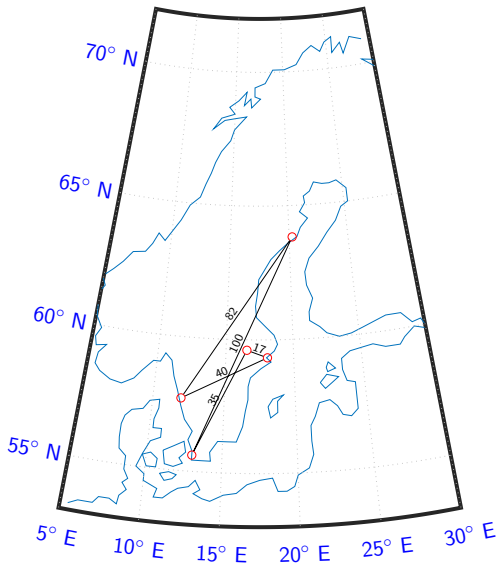
- ▶ Givet n städer, finn den **kortaste rutten** som besöker varje stad **exakt en gång**
- ▶ Komplexitet: $(n - 1)!/2$
- ▶ För $n = 5$, 12 alternativ:
  1. 1-2-3-4-5-1: 247 mil
  2. 1-2-3-5-4-1: **216 mil**

Brute force, exempel — Handelsresande-problemet

Travelling Salesman Problem — TSP

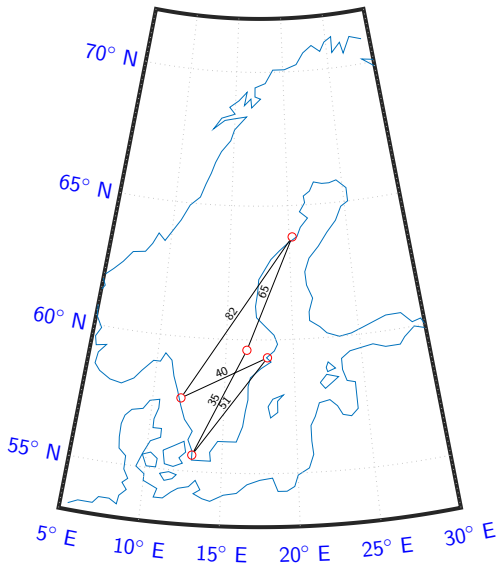
- ▶ Givet n städer, finn den **kortaste rutten** som besöker varje stad **exakt en gång**
- ▶ Komplexitet: $(n - 1)!/2$
- ▶ För $n = 5$, 12 alternativ:
  1. 1-2-3-4-5-1: 247 mil
  2. 1-2-3-5-4-1: **216 mil**
  3. 1-2-4-3-5-1: 274 mil

Brute force, exempel — Handelsresande-problemet

Travelling Salesman Problem — TSP

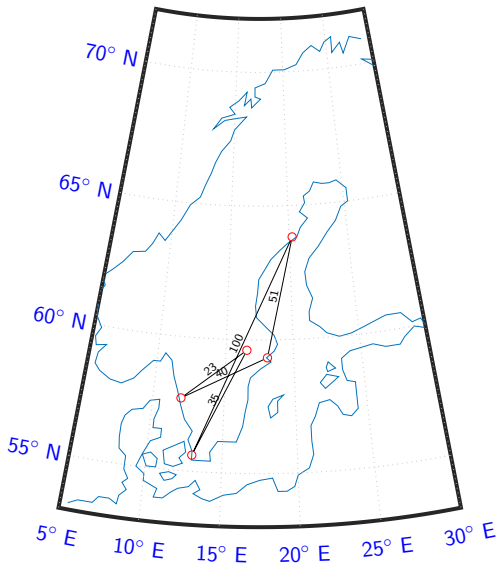
- ▶ Givet n städer, finn den **kortaste rutten** som besöker varje stad **exakt en gång**
- ▶ Komplexitet: $(n-1)!/2$
- ▶ För $n = 5$, 12 alternativ:
  1. 1-2-3-4-5-1: 247 mil
  2. 1-2-3-5-4-1: **216 mil**
  3. 1-2-4-3-5-1: 274 mil
  4. 1-2-4-5-3-1: 273 mil

Brute force, exempel — Handelsresande-problemet

Travelling Salesman Problem — TSP

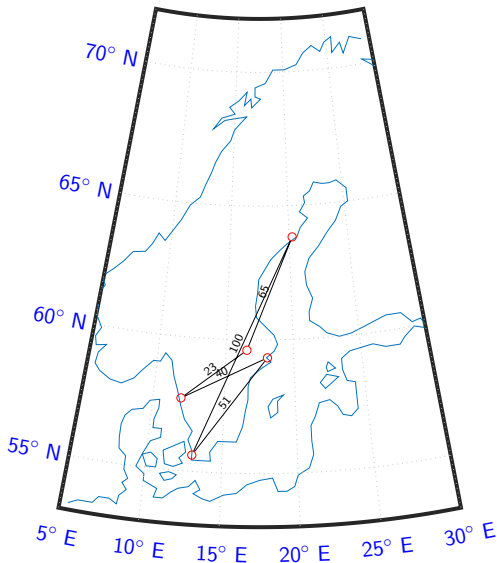
- ▶ Givet n städer, finn den **kortaste rutten** som besöker varje stad **exakt en gång**
- ▶ Komplexitet: $(n - 1)!/2$
- ▶ För $n = 5$, 12 alternativ:
  1. 1-2-3-4-5-1: 247 mil
  2. 1-2-3-5-4-1: **216 mil**
  3. 1-2-4-3-5-1: 274 mil
  4. 1-2-4-5-3-1: 273 mil
  5. 1-2-5-3-4-1: 249 mil

Brute force, exempel — Handelsresande-problemet

Travelling Salesman Problem — TSP

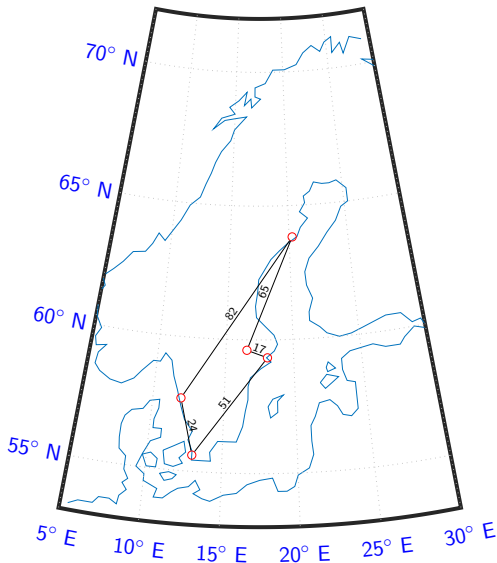
- ▶ Givet n städer, finn den **kortaste rutten** som besöker varje stad **exakt en gång**
- ▶ Komplexitet: $(n - 1)!/2$
- ▶ För $n = 5$, 12 alternativ:
  1. 1-2-3-4-5-1: 247 mil
  2. 1-2-3-5-4-1: **216 mil**
  3. 1-2-4-3-5-1: 274 mil
  4. 1-2-4-5-3-1: 273 mil
  5. 1-2-5-3-4-1: 249 mil
  6. 1-2-5-4-3-1: 280 mil

Brute force, exempel — Handelsresande-problemet

Travelling Salesman Problem — TSP

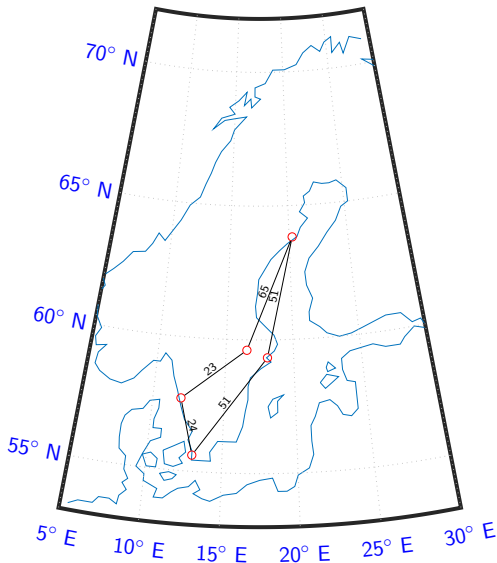
- ▶ Givet n städer, finn den **kortaste rutten** som besöker varje stad **exakt en gång**
- ▶ Komplexitet: $(n - 1)!/2$
- ▶ För $n = 5$, 12 alternativ:
  1. 1-2-3-4-5-1: 247 mil
  2. 1-2-3-5-4-1: **216 mil**
  3. 1-2-4-3-5-1: 274 mil
  4. 1-2-4-5-3-1: 273 mil
  5. 1-2-5-3-4-1: 249 mil
  6. 1-2-5-4-3-1: 280 mil
  7. 1-3-2-4-5-1: 240 mil

Brute force, exempel — Handelsresande-problemet

Travelling Salesman Problem — TSP

- ▶ Givet n städer, finn den **kortaste rutten** som besöker varje stad **exakt en gång**
- ▶ Komplexitet: $(n - 1)!/2$
- ▶ För $n = 5$, 12 alternativ:
  1. 1-2-3-4-5-1: 247 mil
  2. 1-2-3-5-4-1: 216 mil
  3. 1-2-4-3-5-1: 274 mil
  4. 1-2-4-5-3-1: 273 mil
  5. 1-2-5-3-4-1: 249 mil
  6. 1-2-5-4-3-1: 280 mil
  7. 1-3-2-4-5-1: 240 mil
  8. 1-3-2-5-4-1: **215 mil**

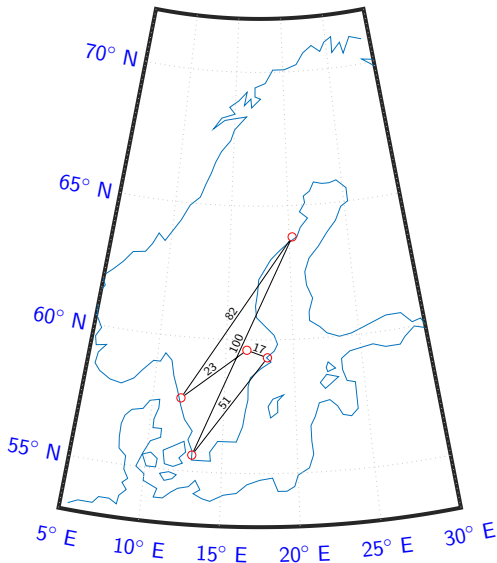

Brute force, exempel — Handelsresande-problemet

Travelling Salesman Problem — TSP

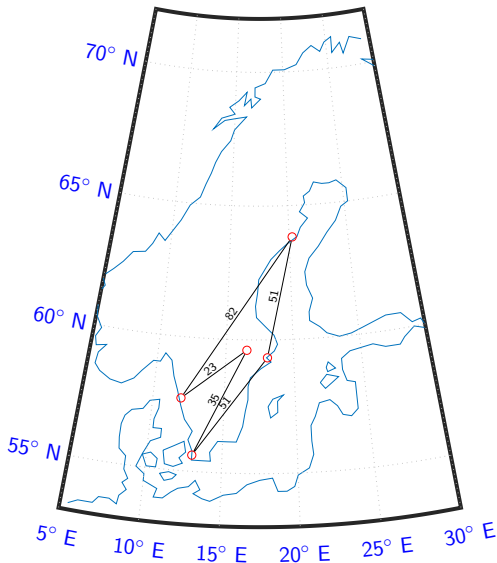
- ▶ Givet n städer, finn den **kortaste rutten** som besöker varje stad **exakt en gång**
- ▶ Komplexitet: $(n-1)!/2$
- ▶ För $n = 5$, 12 alternativ:
  1. 1-2-3-4-5-1: 247 mil
  2. 1-2-3-5-4-1: 216 mil
  3. 1-2-4-3-5-1: 274 mil
  4. 1-2-4-5-3-1: 273 mil
  5. 1-2-5-3-4-1: 249 mil
  6. 1-2-5-4-3-1: 280 mil
  7. 1-3-2-4-5-1: 240 mil
  8. 1-3-2-5-4-1: **215 mil**
  9. 1-3-4-2-5-1: 274 mil

Brute force, exempel — Handelsresande-problemet

Travelling Salesman Problem — TSP

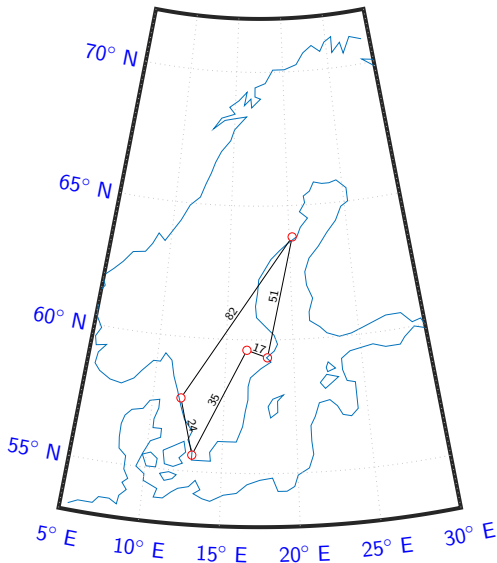
- ▶ Givet n städer, finn den **kortaste rutten** som besöker varje stad **exakt en gång**
- ▶ Komplexitet: $(n-1)!/2$
- ▶ För $n = 5$, 12 alternativ:
  1. 1-2-3-4-5-1: 247 mil
  2. 1-2-3-5-4-1: 216 mil
  3. 1-2-4-3-5-1: 274 mil
  4. 1-2-4-5-3-1: 273 mil
  5. 1-2-5-3-4-1: 249 mil
  6. 1-2-5-4-3-1: 280 mil
  7. 1-3-2-4-5-1: 240 mil
  8. 1-3-2-5-4-1: **215 mil**
  9. 1-3-4-2-5-1: 274 mil
  10. 1-3-5-2-4-1: 242 mil

Brute force, exempel — Handelsresande-problemet

Travelling Salesman Problem — TSP

- ▶ Givet n städer, finn den **kortaste rutten** som besöker varje stad **exakt en gång**
- ▶ Komplexitet: $(n-1)!/2$
- ▶ För $n = 5$, 12 alternativ:
  1. 1-2-3-4-5-1: 247 mil
  2. 1-2-3-5-4-1: 216 mil
  3. 1-2-4-3-5-1: 274 mil
  4. 1-2-4-5-3-1: 273 mil
  5. 1-2-5-3-4-1: 249 mil
  6. 1-2-5-4-3-1: 280 mil
  7. 1-3-2-4-5-1: 240 mil
  8. 1-3-2-5-4-1: 215 mil
  9. 1-3-4-2-5-1: 274 mil
  10. 1-3-5-2-4-1: 242 mil
  11. 1-4-2-3-5-1: **210 mil**

Brute force, exempel — Handelsresande-problemet

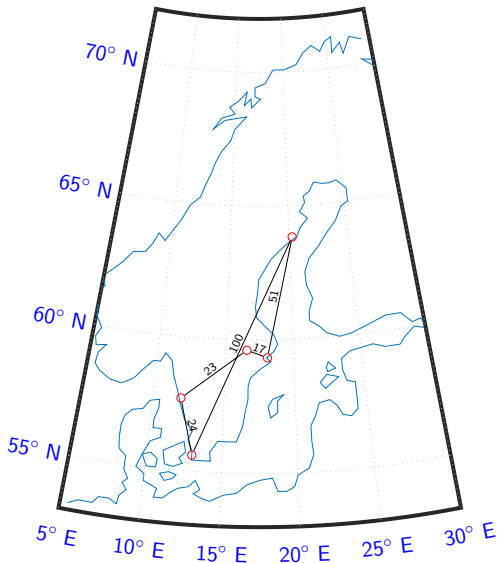
Travelling Salesman Problem — TSP

- ▶ Givet n städer, finn den **kortaste rutten** som besöker varje stad **exakt en gång**

- ▶ Komplexitet: $(n-1)!/2$

- ▶ För $n = 5$, 12 alternativ:

1. 1-2-3-4-5-1: 247 mil
2. 1-2-3-5-4-1: 216 mil
3. 1-2-4-3-5-1: 274 mil
4. 1-2-4-5-3-1: 273 mil
5. 1-2-5-3-4-1: 249 mil
6. 1-2-5-4-3-1: 280 mil
7. 1-3-2-4-5-1: 240 mil
8. 1-3-2-5-4-1: 215 mil
9. 1-3-4-2-5-1: 274 mil
10. 1-3-5-2-4-1: 242 mil
11. 1-4-2-3-5-1: **210 mil**
12. 1-4-3-2-5-1: 216 mil

Brute force, exempel — Handelsresande-problemet

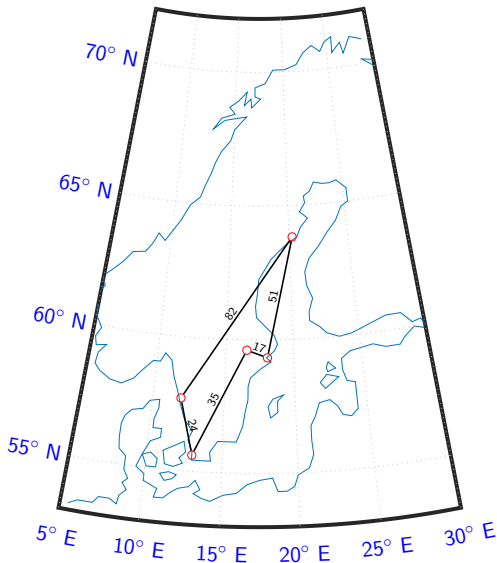
Travelling Salesman Problem — TSP

- ▶ Givet n städer, finn den **kortaste rutten** som besöker varje stad **exakt en gång**

- ▶ Komplexitet: $(n-1)!/2$

- ▶ För $n = 5$, 12 alternativ:

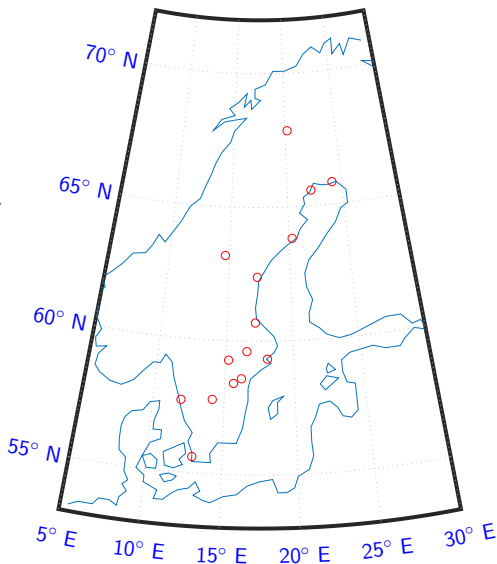
1. 1-2-3-4-5-1: 247 mil
2. 1-2-3-5-4-1: 216 mil
3. 1-2-4-3-5-1: 274 mil
4. 1-2-4-5-3-1: 273 mil
5. 1-2-5-3-4-1: 249 mil
6. 1-2-5-4-3-1: 280 mil
7. 1-3-2-4-5-1: 240 mil
8. 1-3-2-5-4-1: 215 mil
9. 1-3-4-2-5-1: 274 mil
10. 1-3-5-2-4-1: 242 mil
11. 1-4-2-3-5-1: 210 mil
12. 1-4-3-2-5-1: 216 mil

Brute force, exempel — Handelsresande-problemet

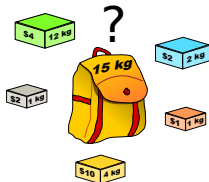
Travelling Salesman Problem — TSP

- Komplexitet: $(n - 1)!/2$
- För $n = 5$, 12 alternativ
- För $n = 15$: $4.4 \cdot 10^{10}$ alternativ
- Brute force är inte en hållbar strategi för större kombinatoriska problem

Brute force, exempel — The 0-1 Knapsack Problem (1)

- ▶ Givet en mängd med n element där element i har värde $v_i > 0$ och en vikt $w_i > 0$:
  - ▶ Välj element med maximalt värde utan att den totala vikten blir mer än W .
- ▶ Låt $x_i \in \{0, 1\}$:
  - ▶ Om $x_i = 1$ så är elementet med
  - ▶ Om $x_i = 0$ så låter vi elementet vara

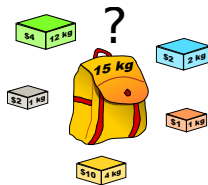
CC BY-SA 2.5, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=985491>

Brute force, exempel — The 0-1 Knapsack Problem (2)

- Matematisk formulering:

$$\max_{x_i \in \{0,1\}} \sum_{i=1}^n x_i v_i \text{ med begränsningen } \sum_{i=1}^n x_i w_i \leq W$$

- Komplexitet?

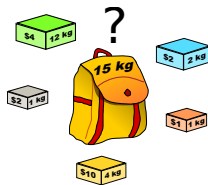

Brute force, exempel — The 0-1 Knapsack Problem (2)

- Matematisk formulering:

$$\max_{x_i \in \{0,1\}} \sum_{i=1}^n x_i v_i \text{ med begränsningen } \sum_{i=1}^n x_i w_i \leq W$$

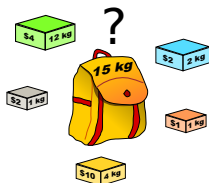
- Komplexitet: 2^n
  - För varje extra n fördubblas antalet möjligheter

Brute force, exempel — The 0-1 Knapsack Problem

Element	Värde	Vikt
1	4	12
2	2	2
3	2	1
4	1	1
5	10	4

Maxvikt: $W = 15$

i	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	$\sum x_j w_j$	$\sum x_j v_j$
0	0	0	0	0	0	0	0
1	0	0	0	0	1	4	10
2	0	0	0	1	0	1	1
3	0	0	0	1	1	5	11
4	0	0	1	0	0	1	2
5	0	0	1	0	1	5	12
6	0	0	1	1	0	2	3
7	0	0	1	1	1	6	13
8	0	1	0	0	0	2	2
9	0	1	0	0	1	6	12
10	0	1	0	1	0	3	3
11	0	1	0	1	1	7	13
12	0	1	1	0	0	3	4
13	0	1	1	0	1	7	14
14	0	1	1	1	0	4	5
15	0	1	1	1	1	8	15
16	1	0	0	0	0	12	4
17	1	0	0	0	1	16	14
18	1	0	0	1	0	13	5
19	1	0	0	1	1	17	15
20	1	0	1	0	0	13	6
21	1	0	1	0	1	17	16
22	1	0	1	1	0	14	7
23	1	0	1	1	1	18	17
24	1	1	0	0	0	14	6
25	1	1	0	0	1	18	16
26	1	1	0	1	0	15	7
27	1	1	0	1	1	19	17
28	1	1	1	0	0	15	8
29	1	1	1	0	1	19	18
30	1	1	1	1	0	16	9
31	1	1	1	1	1	20	19

Brute force, summering

- ▶ Många problem saknar känd bättre lösning
- ▶ Ger ofta hög tidskomplexitet
- ▶ Går många gånger att effektivisera de naiva algoritmerna
  - ▶ Testa alternativen i någon speciell ordning
    - ▶ Ex. tyngsta objekten först
  - ▶ Avbryta tidigt om vägen omöjligt leder till en lösning
    - ▶ Ex. om maxvikt uppnåtts efter två element, ingen idé kontrollera resten
- ▶ Eller om vi kan tänka oss att modifiera målet
  - ▶ Avsluta när vi funnit en lösning
    - ▶ Ex. första lösningen med maxvikt
  - ▶ Avslutar när vi funnit en lösning som är nästan optimal
    - ▶ Ex. första lösningen över 90% av teoretiskt bästa
  - ▶ Eller så relaxerar vi problemet (släpper på någon begränsning)
    - ▶ Ex. kan ta med en del av objekt X

Giriga (*Greedy*) algoritmer

- ▶ Metod:
  - ▶ I varje steg, titta på **alla** möjliga **nästa steg** och välj det som ger störst **förbättring**
- ▶ Bra för **vissa** optimeringsproblem
  - ▶ Om den optimala lösningen kan nås via stegvisa lokala förändringar av starten
- ▶ Giriga algoritmer specialfall av **heuristiska** (tumregelsbaserade)
  - ▶ Tumregel: Ta så mycket som möjligt så fort som möjligt!
- ▶ Kan vara bra alternativ till *brute force*-algoritmer

Giriga algoritmer, exempel

- ▶ Problem: Lämna tillbaka växel med så **få** mynt som möjligt
  - ▶ Heuristik:
    - ▶ Ta alltid myntet med högst värde i varje iteration
- ▶ Grafalgoritmer
  - ▶ **Minimalt uppspännande träd**
    - ▶ Kruskals algoritm (senare)
    - ▶ Prims algoritm (senare)
  - ▶ **Kortaste vägen**
    - ▶ Dijkstras algoritm (senare)
- ▶ **Huffman-kodning** (senare)

The 0-1 Knapsack Problem, girig algoritm, exempel

- ▶ Garanterar **inte** en optimal lösning
- ▶ Exempel:
  - ▶ Ryggsäcken tål max 4 kg
  - ▶ Vi har följande element:

Element	Värde	Vikt
A	1.65	3
B	1	2
C	1	2

- ▶ Regeln "välj den värdefullaste först" skulle göra att vi valde A och sen stopp
- ▶ Lösningen B+C är optimal med värdet 2

Relaxering — *The Fractional Knapsack Problem*

- ▶ Här får man ta en **del** (*fraction*) av varje element
- ▶ Mål: Välj element med maximal förtjänst utan att den totala vikten blir mer än den maximala vikten W
- ▶ Låt $x_i \in [0, 1]$ vara **andelen** vi tar av element i
- ▶ Matematisk formulering:

$$\max_{x_i \in [0, 1]} \sum_{i=1}^n x_i v_i \text{ med begränsningen } \sum_{i=1}^n x_i w_i \leq W$$

- ▶ Regel: För varje gång, ta elementet med maximalt *värde per viktenhet* v_i/w_i
- ▶ Kan lösas i $O(n \log n)$ tid (sortering)

The Fractional Knapsack Problem, exempel

Element	Värde	Vikt	Värde/vikt
5	10	4	2.5
3	2	1	2
2	2	2	1
4	1	1	1
1	4	12	0.33

i	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	$\sum x_i w_i$	$\sum x_i v_i$
1					1	4	10
2			1		1	5	12
3		1	1		1	7	14
4		1	1	1	1	8	15
5	1	1	1	1	1	20	19
6	$\frac{7}{12}$	1	1	1	1	15	$17\frac{1}{3}$

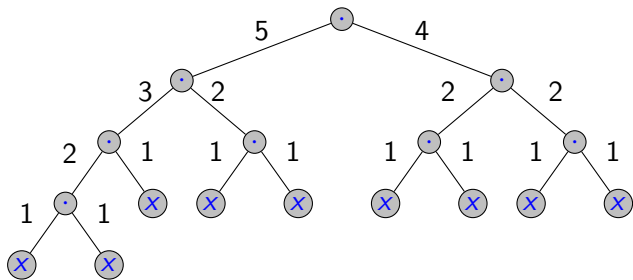

Söndra och härska (*Divide-and-Conquer*)

- ▶ Metod:
  - ▶ Söndra: **Dela upp** problemet i **två eller flera delar** som löses rekursivt
    - ▶ Delarna bör vara ungefär **lika stora**
  - ▶ Härska: **Kombinera** dellösningarna till en slutlösning
- ▶ Leder till **rekursiva** algoritmer
  - ▶ Kan vara en bra lösning om det är svårt hitta iterativa lösningar.
  - ▶ Är ibland effektivare **även** om det finns iterativ lösning.
  - ▶ Ibland skapas en dellösning många gånger (= ineffektivt)
- ▶ Komplexitet $O(n \log n)$ är vanligt
- ▶ *Merge-sort* och *Quick-sort* är bra exempel

Söndra och härska, exempel: Beräkna x^n (dåligt exempel)

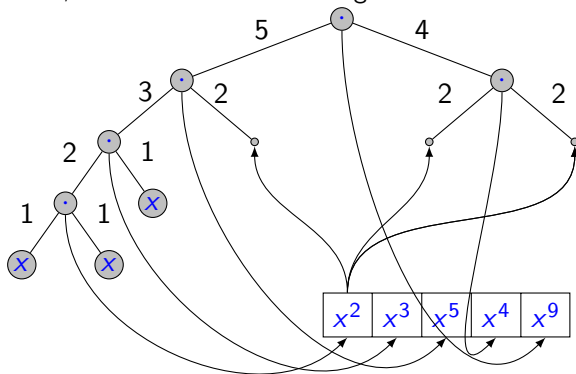
- ▶ Beräkna $f(x) = x \cdot x \cdots x$ iterativt ger en algoritm som är $O(n)$
- ▶ *Divide-and-Conquer*: Vi kan **bryta ner** problemet och beräkna $x^{\lceil n/2 \rceil} \cdot x^{\lfloor n/2 \rfloor}$ rekursivt
- ▶ Exempel: Beräkna x^9

- ▶ Fast det ger inget!
- ▶ I de rekursiva anropen så beräknar vi **ofta samma värden**
  - ▶ Kan vi **utnyttja detta** och vinna något?

Dynamisk programmering

- ▶ Använder lite **minne** till att undvika att lösa samma delproblem flera gånger
- ▶ Metod:
  - ▶ Ställ upp en tabell som lagrar **redan kända** lösningar
  - ▶ För varje nytt anrop, kolla om delproblemet är **redan löst**
  - ▶ Om inte, **lös det** och **sätt in** lösningen i tabellen

Andra exempel

- ▶ En-dimensionellt:
  - ▶ Fibonacci-sekvensen:

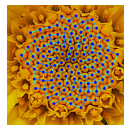
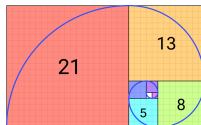
$$F(n) = F(n-1) + F(n-2),$$

$$F(0) = 0,$$

$$F(1) = 1$$

- ▶ Sekvensen blir
  - ▶ 0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, ...

och den dyker upp på många ställen i naturen¹

- ▶ Multi-dimensionell dynamisk programmering:
  - ▶ 0-1 Knapsack
  - ▶ Matrisbaserad shortest path (Floyd) (senare)

---

¹https://en.wikipedia.org/wiki/Fibonacci_number

Backtracking

- ▶ **Backtracking** är en algoritmstrategi för att finna en eller alla lösningar till ett *constraint satisfaction*-problem
  - ▶ *Constraint satisfaction*-problem är matematiska problem som är definierade som en mängd objekt vars tillstånd måste uppfylla ett antal **begränsningar**
- ▶ Bygger **kandidater** till lösningar steg för steg och överger ("backtracks") varje partiell kandidat så snart den kommer fram till att den **inte** kan leda fram till en **giltig lösning** ("återvändsgränd")

Exempel — Sudokulösare

```
Algorithm sudoku-solver(g: Grid)
if board-filled(grid) then
    // success!
    return (True, grid)
// Find a free position
(row, col) ← find-unassigned-square(grid)
// Try to input 1 through 9 at the position
for num ← 1 to 9 do
    // If we will not break any rules...
    if is-safe(grid, row, col, num) then
        // ...set the value
        grid ← set-value(grid, row, col, num)
        // Can we find a remaining solution?
        if sudoku-solver(grid) then
            // Yes, we're done!
            return (True, grid)
        else
            // Nope, reset position
            grid ← set-value(grid, row, col, 0)
// No solution found, give up (backtrack)
return (False, None)
```

Algoritmanalys

Vilken algoritm är "bäst"? (1)

- ▶ Vad betyder "bra"?
  - ▶ Algoritmen gör "rätt"!
    - ▶ **Korrekthet** — annan kurs
  - ▶ Algoritmen är "snabb"!
    - ▶ Hur mycket **tid** behöver algoritmen?
  - ▶ Algoritmen går att köra på min dator!
    - ▶ Hur mycket **minne** behöver algoritmen?
- ▶ **Problemstorleken** är centralt!
  - ▶ Sortera en lista på **10** element?
  - ▶ Sortera en lista på **en miljon** element?
  - ▶ Hur **skalar** algoritmen med större problemstorlekar?

Vilken algoritm är bäst? (2)

► Nyckelfråga:

- Om ett problem med n element tar tiden x sekunder och y bytes minne...
- ...hur mycket resurser kräver ett problem med $2n$ element?

► Typfall

Konstant (1)	$2n$	$\Rightarrow$	x
Linjärt (n)	$2n$	$\Rightarrow$	$2x$
Kvadratisk (n^2)	$2n$	$\Rightarrow$	$2^2x = 4x$
Kubiskt (n^3)	$2n$	$\Rightarrow$	$2^3x = 8x$
Exponentiellt (k^n)	$n + 1$	$\Rightarrow$	kx
Logaritmiskt ($\log n$)	$2n$	$\Rightarrow$	$x + 1$

Exempel

- ▶ 1 operation tar $1\mu\text{s} = 10^{-6}\text{s}$
- ▶ $n = 10^9$ element i en lista
- ▶ Två sorteringsalgoritmer:
  - 1 $O(n^2)$ $T(n) = 10^{12}\text{ s} \approx 31000\text{ år}$
  - 2 $O(n \log n)$ $T(n) = 20000\text{ s} \approx 6\text{ timmar}$
- ▶ Dubbelt så snabb dator: Algoritm 1 $\approx 15500\text{ år}$
- ▶ 1000 ggr så snabb dator: Algoritm 1 $\approx 31\text{ år}$
- ▶ Snabbare **algoritm viktigare** än snabbare dator!

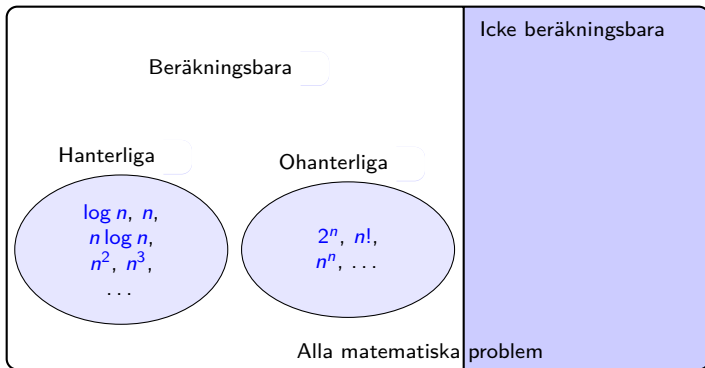
Exekveringstider — 100 000 MIPS, 10^{11} op/s

	n=10	20	50	100	300
$n \log n$	$2 \cdot 10^{-10}$ s	$6 \cdot 10^{-10}$ s	$2 \cdot 10^{-9}$ s	$5 \cdot 10^{-9}$ s	$2 \cdot 10^{-8}$ s
n^2	$1 \cdot 10^{-9}$ s	$4 \cdot 10^{-9}$ s	$2 \cdot 10^{-8}$ s	$1 \cdot 10^{-7}$ s	$9 \cdot 10^{-7}$ s
n^5	$1 \cdot 10^{-6}$ s	$3 \cdot 10^{-5}$ s	$3 \cdot 10^{-3}$ s	0.1 s	24 s
2^n	$1 \cdot 10^{-8}$ s	$1 \cdot 10^{-5}$ s	3 tim	$4 \cdot 10^{11}$ år	$6 \cdot 10^{71}$ år
n^n	0.1 s	$3 \cdot 10^7$ år	$3 \cdot 10^{66}$ år	$3 \cdot 10^{181}$ år	$4 \cdot 10^{724}$ år

► Vad kan vi beräkna?

Beräkningsbara/hanterbara problem

- ▶ Icke beräkningsbara problem
- ▶ Beräkningsbara, ohanterliga problem — superpolynom
- ▶ Beräkningsbara, hanterliga problem — polynom

Icke beräkningsbara problem

- ▶ Problem där det inte finns någon algoritm som kan ge ett korrekt svar för **varje variant** av problemet
  - ▶ Ofta kan man finna lösningar för några varianter, men **inte för alla**
- ▶ Exempel: "Stopp-problemet" (*The Halting Problem*)
  - ▶ Givet ett **program** P och **indata** X till P.
  - ▶ **Terminerar** programmet P när det körs på indatat X?
- ▶ Är "Stopp-problemet" **beräkningsbart**?

Bevis för att stopp-problemet inte är beräkningsbart

- ▶ **Antag** att det **finns** en algoritm $\text{Stopp}(P, X)$ som avgör stopp-problemet
- ▶ Skapa sedan **följande** program $M(P)$:
  - ▶ if $\text{Stopp}(P, P)$ then
    - ▶ enter infinite loop
  - ▶ else
    - ▶ return
- ▶ Vad händer när $M(M)$ körs?
  - ▶ Fall 1: $M(M)$ **terminerar**
    - ▶ Då måste $\text{Stopp}(M, M)$ vara **falskt** för att return ska nås — **motsägelse!**
  - ▶ Fall 2: $M(M)$ terminerar **inte**
    - ▶ Då är $\text{Stopp}(M, M)$ **sant** och programmet kommer aldrig att lämna den oändliga loopen — **motsägelse!**
- ▶ Bägge fallen leder till motsägelse
  - ▶ Alltså kan det **inte** finnas en algoritm $\text{Stopp}(P, X)$ som avgör stopp-problemet
  - ▶ Alltså är stopp-problemet **inte beräkningsbart**

Beräkningsbarhet

- ▶ *Ett problem är beräkningsbart om och endast om det finns en Turing-maskin som löser problemet*
- ▶ Vi delar in beräkningsbara problem i två klasser
  - ▶ **Hanterliga** beräkningsbara problem — komplexiteten är begränsad av ett polynom
  - ▶ **Ohanterliga** beräkningsbara problem — komplexiteten är superpolynom, t.ex. 2^n , n^n , $n!$

Ohanterbarhet

- ▶ Många beräkningsbara, ohanterliga problem är **triviala** att förstå och **viktiga** att lösa:
  - ▶ Handelsresande-problemet
  - ▶ Schemaläggning

Hantera ohanterbarhet

- ▶ Lösa nästan rätt problem, exakt:
  - ▶ Förenkling
- ▶ Lösa exakt rätt problem, nästan rätt:
  - ▶ Approximation
- ▶ Exempel: Hitta snabbaste vägen från A till B²
  - ▶ Förenkling: Sök A–motorväg–B
  - ▶ Approximation: Dra “rakt streck” närmaste vägen A–B på kartan. Justera strecket så att det går på vägar.

---

²Detta problem är faktiskt hanterbart, men är ändå ett bra exempel.

NP-kompletta problem

- ▶ En speciell **klass** av ohanterliga problem:
  1. Det **existerar** en brute force-algoritm som kan **hitta** en lösning
  2. **Korrektheten** hos en lösning kan verifieras "**snabbt**" (i polynomisk tid)
- ▶ Exempel:
  - ▶ Givet en mängd $\{M\}$ av heltal, finns det en **icke-tom** delmängd vars **summa är noll**?
  - ▶ Primtalsfaktorisering: Givet ett heltal r som är produkten av två primtal p och q , bestäm p och q
  - ▶ *The Knapsack Problem*
- ▶ Ekvivalenta:
  - ▶ Transformerar till varandra
  - ▶ **Saknar bevis** för ohanterbarhet
- ▶ Ett bevis att NP-kompletta problem är NP eller P (super-polynomiska eller polynomiska) är ett **stort olöst problem** inom datavetenskap och matematik
  - ▶ Ett av sju s.k. *Millennium Prize Problems*

Stora Ordo

Stora Ordo (kap 12.2), definition

- ▶ Vi definierar $T(n)$ att vara $O(g(n))$ ("stort ordo av g av n ") om och endast om det existerar konstanter $n_0, c > 0$ sådana att³

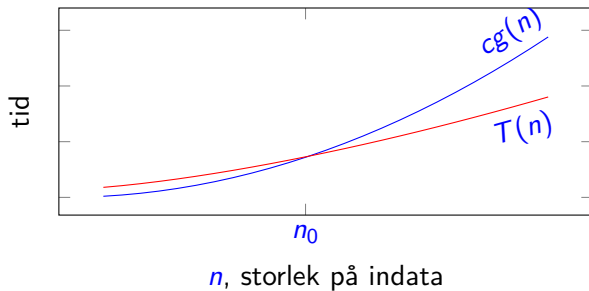
$$|T(n)| \leq cg(n), \forall n \geq n_0$$

- ▶ Formellt: För $n \geq n_0$ så är $|T(n)|$ uppåt begränsad av $cg(n)$
- ▶ Informellt: Över $n = n_0$ så växer $T(n)$ inte snabbare än $cg(n)$
- ▶ Eng. stora ordo *Big-O*

---

³Boken använder K och N i stället för c och n_0 .

Stora Ordo (kap 12.2), illustration

$T(n)$ är $O(g(n))$

- ▶ Man kan säga

$$T(n) \in O(g(n)),$$

då $O(g(n))$ är en mängd av funktioner

- ▶ Vi kommer att säga/skriva att

$$T(n) \text{ är } O(g(n))$$

eller

$$T(n) = O(g(n))$$

- ▶ Eng: $T(n)$ is (of) order $g(n)$

Stora Ordo, exempel 1 (1)

- ▶ $T(n) = 10n + 7$ är $O(n)$
  - ▶ Hitta ett c och n_0 !
- ▶ Man hittar c med hjälp av **gränsvärdet**

$$c = \lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{T(n)}{g(n)} \right)$$

- ▶ I detta fall

$$c = \lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{10n + 7}{n} \right) = \lim_{n \rightarrow \infty} \left(10 + \frac{7}{n} \right) = 10$$

Stora Ordo, exempel 1 (2)

- ▶ För att finna n_0 måste man finna det n där

$$T(n) \leq cg(n)$$

börjar gälla

- ▶ Här: Från vilket $n > 0$ gäller att:

$$10n + 7 \leq 10n$$

- ▶ Svar: Aldrig!
- ▶ Slutsats: c är för litet
- ▶ **Avrunda c uppåt** till $c = 11$ och sök n_0 !⁴
- ▶ Från vilket $n > 0$ gäller att:

$$10n + 7 \leq 11n$$

- ▶ Svar: För $n \geq 7$, dvs. $n_0 = 7$
- ▶ Slutsats: $T(n)$ är $O(n)$ med $c = 11$ och $n_0 = 7$

---

⁴Vi återkommer till **hur mycket** vi ska avrunda uppåt.

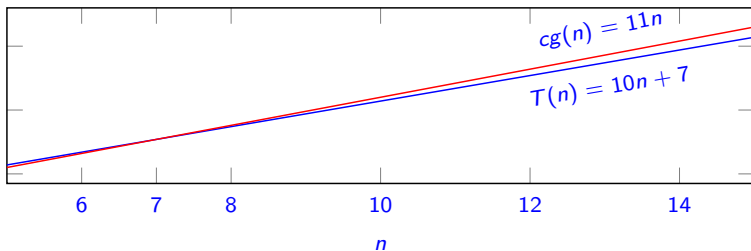
Stora Ordo, exempel 1 (3)

► Genväg:

- Om den näst mest dominerande termen (här: 7) är positiv, lägg till 1 till gränsvärdet på en gång:

$$c = \lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{10n + 7}{n} + 1 \right) = \lim_{n \rightarrow \infty} \left(10 + \frac{7}{n} + 1 \right) = 11$$

Stora Ordo, exempel 1 (4)

Vilket ordo ska man välja?

- ▶ Om $T(n)$ är $O(n)$, så är $T(n)$ också $O(n^2)$ och $O(n^2 + n)$, $O(n^3)$, $O(2^n)$, ...
- ▶ Underförstått att man väljer så "bra" begränsning som möjligt
  - ▶ Viktigast för $g(n)$
  - ▶ Vanligen mindre viktigt för c och n_0
- ▶ Vilket c ska man välja?
  - ▶ Vid teoretisk analys av algoritmer vanligt med heltal
  - ▶ Vid experimentell analys: "avrunda rimligt uppåt"
    - ▶ $c \approx 2.68 \cdot 10^{-6} \Rightarrow 3 \cdot 10^{-6}$ rimligt
    - ▶ $c \approx 2.68 \cdot 10^{-6} \Rightarrow 10 \cdot 10^{-6} = 1 \cdot 10^{-5}$ troligen rimligt
    - ▶ $c \approx 2.68 \cdot 10^{-6} \not\Rightarrow 1000 \cdot 10^{-6} = 1 \cdot 10^{-3}$ troligen onödigt

Komplexitetsanalys

► Experimentell

1. Kör programmet för olika **problemstorlekar**
2. **Mät tiden**
3. Uppskatta **trenden**

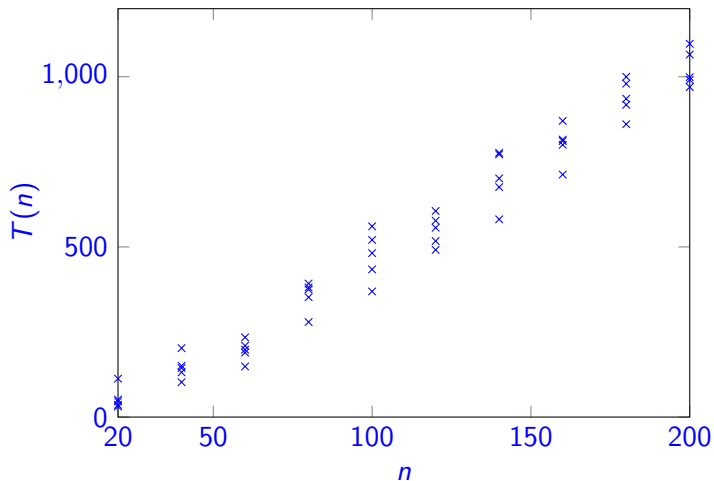
► Asymptotisk

1. Analysera algoritmen **teoretiskt**
2. Undersök vad som händer då **n blir stort**

Experimentell analys

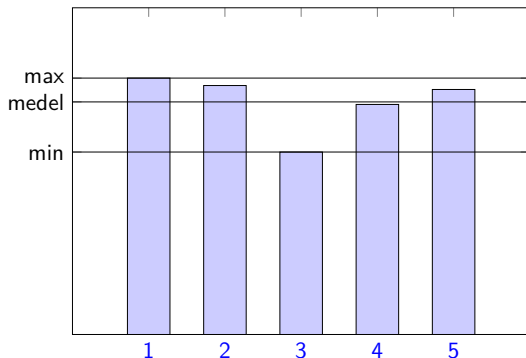
1. Implementera algoritmen
2. Kör programmet med varierande datamängd
  - ▶ Storlek
  - ▶ Sammansättning
3. Mät tiden $T(n)$ då programmet körs
4. Plotta $T(n)$
  - 4.1 Ansätt en hypotes, t.ex. $g(n) = n^2$
  - 4.2 Plotta $f(n) = T(n)/g(n)$
  - 4.3 Om $f(n)$ går mot positiv konstant så är hypotesen troligen korrekt
  - 4.4 Om inte, ansätt en annan hypotes, t.ex. $g(n) = n$

Exempel på en plot

Bästa, värsta, medel

- $T(n)$ för $n = 80$:

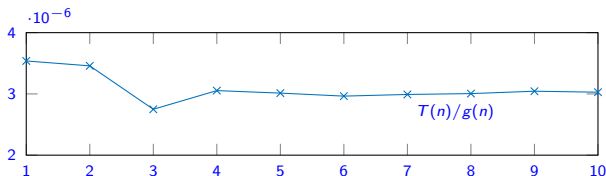

- Beroende på datats **sammansättning** kan algoritmen fungera **olika bra**
  - Bubblesort för **redan sorterad lista** är $O(n)$
    - I **medel-** och **värsta** fall $O(n^2)$

Kontrollera din slutsats

- ▶ Mät tiden för ett antal n
- ▶ Gissa $O(n)$, ev. med stöd från teori
- ▶ Plotta uppmätt tid/hypotetisk ($T(n)/g(n)$ enligt ordo-def)
- ▶ Borde gå mot positiv konstant för stora värden för korrekt gissning

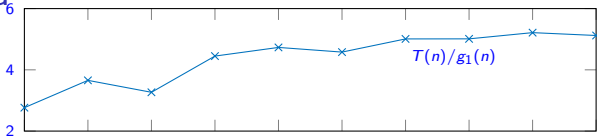
n	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
$g(n) = n^2$	1	4	9	16	25	36	49	64	81	100
$T(n) (\cdot 10^{-6})$	3.54	14	25	49	75	107	147	192	247	303
$T(n)/g(n)$	3.54	3.46	2.75	3.05	3.01	2.96	2.99	3.01	3.04	3.03

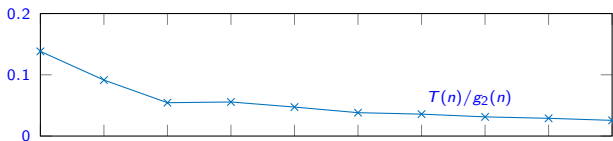
Testa hypoteserna₆

$$g_1(n) = n$$

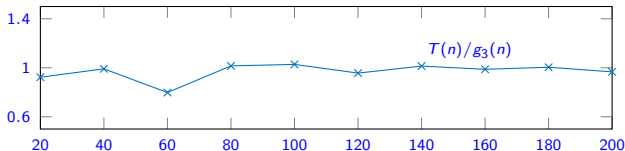
Fortsätter växa. g_1 växer för långsamt!

$$g_2(n) = n^2$$

Fortsätter avta. g_2 växer för snabbt!

$$g_3(n) = n \log n$$

Konvergerar. g_3 växer lagom snabbt! n

Experimentell analys

- ▶ Fördelar:
  - ▶ Behöver inte **källkoden**
  - ▶ Behöver "bara" ett **körbart** program
- ▶ Begränsningar:
  - ▶ Måste **implementera** och testa algoritmen
  - ▶ Experimenten kan endast utföras på en **begränsad** (liten) mängd data
  - ▶ Man **kan missa** viktiga testdata (specialfördelningar)
  - ▶ Hård- och mjukvaran måste vara densamma för **alla körningar**
  - ▶ Modern, "intelligent", strömsparande mjuk- och hårdvara kan **variera hastigheten** på processorn

Asymptotisk analys

- ▶ Högnivåbeskrivning av **algoritmerna** istället för implementation
- ▶ **Oberoende** av hårdvaran och mjukvaran
- ▶ Kan beräkna teoretiska **bästa-** och **värsta-fallen**
- ▶ Utgå från **pseudokoden**:
  1. Räkna **operationer**
  2. Ställ upp ett **tidsuttryck** $T(n)$ för antalet operationer beroende av **problemstorleken** n
  3. **Förenkla** tidsuttrycket $T(n)$
  4. Ta fram en **funktion** $g(n)$ och **konstanter** c, n_0 som uppfyller **Ordo-definitionen**

Lite matematik behövs

► Logaritmer:

$$\log_b xy = \log_b x + \log_b y,$$

$$\log_b \frac{x}{y} = \log_b x - \log_b y,$$

$$\log_b x^a = a \log_b x,$$

$$\log_b a = \frac{\log_x a}{\log_x b}$$

► Exponenter:

$$a^{b+c} = a^b a^c,$$

$$a^{bc} = (a^b)^c,$$

$$\frac{a^b}{a^c} = a^{b-c},$$

$$b = a^{\log_a b},$$

$$b^c = a^{c \log_a b}$$

Summor är bra att kunna...

- Generell definition

$$\sum_{i=s}^t f(i) = f(s) + f(s+1) + f(s+2) + \cdots + f(t)$$

- Geometrisk summa ($n \geq 0, 0 < a < 1$):

$$\sum_{i=0}^n a^i = 1 + a + a^2 + a^3 + \cdots + a^n = \frac{1 - a^{n+1}}{1 - a}$$

- Växer exponentiellt om $a > 1$
- Aritmetisk summa: Summera alla tal från 1 till n :

$$\sum_{i=1}^n i = 1 + 2 + 3 + \cdots + n = \frac{n^2 + n}{2}$$

Analys av algoritmer (1)

- ▶ **Primitiva operationer:**
  - ▶ Lågnivå-beräkningar som är **oberoende av programspråk**
  - ▶ Kan definieras i termer av **pseudokod**
  - ▶ Vi väljer att räkna dessa operationer som **primitiva**:
    - ▶ **Anropa** en metod/funktion
    - ▶ **Returnera** från en metod/funktion
    - ▶ **Utföra** en aritmetisk operation ($*$, $-$, $\dots$)
    - ▶ **Jämföra** två tal, etc.
    - ▶ **Referera till** (läs av eller tilldela) en variabel eller objekt
    - ▶ **Indexera** i en array
  - ▶ Varje operation antas ta **samma tid**
- ▶ Inspektera pseudokoden och räkna antalet primitiva operationer!

Analys av algoritmer (2)

- ▶ Kraftig **abstraktion**:
  - ▶ Vi bortser från **hårdvaran** (tid per operation)
  - ▶ Vi bortser från att olika operationer tar **olika lång tid**
- ▶ **Alternativet** är att titta på de **verkliga** tiderna för de olika operationerna, ex. långsam indexering eller $\sqrt{\cdot}$ långsamt
  - ▶ Ger en maskin-**beroende** analys

Exempel 1 — while-loop (1)

Algorithm Sum1(n)

Sum all numbers 1..n (while version)

sum $\leftarrow$ 0

i $\leftarrow$ 1

while i <= n **do**

    sum $\leftarrow$ sum + i

    i $\leftarrow$ i + 1

return sum

Exempel 1 — while-loop (1)

Algorithm Sum1(n)

Sum all numbers 1..n (while version)

sum $\leftarrow$ 0

i $\leftarrow$ 1

while i $\leq$ n do

    sum $\leftarrow$ sum + i

    i $\leftarrow$ i + 1

return sum

Exempel 1 — while-loop (1)

Algorithm Sum1(n)

Sum all numbers 1..n (while version)

sum $\leftarrow$ 0 1

i $\leftarrow$ 1

while i $\leq$ n **do**

    sum $\leftarrow$ sum + i

    i $\leftarrow$ i + 1

return sum

Exempel 1 — while-loop (1)

Algorithm Sum1(n)

Sum all numbers 1..n (while version)

sum $\leftarrow$ 0 1

i $\leftarrow$ 1 1

while i $\leq$ n do

    sum $\leftarrow$ sum + i

    i $\leftarrow$ i + 1

return sum

Exempel 1 — while-loop (1)

Algorithm Sum1(n)

Sum all numbers 1..n (while version)

sum $\leftarrow$ 0 1

i $\leftarrow$ 1 1

while i $\leq$ n do

    sum $\leftarrow$ sum + i

    i $\leftarrow$ i + 1

return sum

Exempel 1 — while-loop (1)

Algorithm Sum1(n)

Sum all numbers 1..n (while version)

```
sum ← 0
i ← 1
while i ≤ n do
    sum ← sum + i
    i ← i + 1
return sum
```

1
1
 $(n + 1) \cdot 3$

- Testet i lådan körs $n + 1$ gånger

Exempel 1 — while-loop (1)

Algorithm Sum1(n)

Sum all numbers 1..n (while version)

```
sum ← 0
i ← 1
while i ≤ n do
    sum ← sum + i
    i ← i + 1
return sum
```

1
1
 $(n + 1) \cdot 3 + n \cdot [ ]$

- ▶ Testet i lådan körs $n + 1$ gånger
- ▶ Loopen körs n gånger

Exempel 1 — while-loop (1)

Algorithm Sum1(n)

Sum all numbers 1..n (while version)

```
sum ← 0
i ← 1
while i ≤ n do
    sum ← sum + i
    i ← i + 1
return sum
```

1
1
 $(n + 1) \cdot 3 + n \cdot [ ]$
4

- ▶ Testet i lådan körs $n + 1$ gånger
- ▶ Loopen körs n gånger

Exempel 1 — while-loop (1)

Algorithm Sum1(n)

Sum all numbers 1..n (while version)

sum	←	0		1	
i	←	1		1	
while		i ≤ n	do	$(n + 1) \cdot 3 + n \cdot [\ ]$	
		sum	←	sum + i	4
		i	←	i + 1	3
return		sum			

- ▶ Testet i lådan körs $n + 1$ gånger
- ▶ Loopen körs n gånger

Exempel 1 — while-loop (1)

Algorithm Sum1(n)

Sum all numbers 1..n (while version)

sum	←	0	1		
i	←	1	1		
while	i	≤	n		
do			$(n + 1) \cdot 3 + n \cdot [ ]$		
sum	←	sum	+	i	4
i	←	i	+	1	3
return	sum	2			

- ▶ Testet i lådan körs $n + 1$ gånger
- ▶ Loopen körs n gånger

Exempel 1 — while-loop (2)

- ▶ Summera alla rader till $T(n)$

$$\begin{aligned}T(n) &= 1 + 1 + (n + 1) \cdot 3 + n(4 + 3) + 2 \\&= 2 + 3n + 3 + 7n + 2 = 10n + 7\end{aligned}$$

- ▶ För beräkning av c och n_0 , se tidigare exempel
- ▶ $T(n)$ är $O(n)$ med $c = 11$ och $n_0 = 7$

Exempel 2 — for-loop (1)

Algorithm Sum2(n)

Sum all numbers 1..n (for version)

sum $\leftarrow$ 0

for i $\leftarrow$ 1 to n do

sum $\leftarrow$ sum + i

return sum

Exempel 2 — for-loop (1)

Algorithm Sum2(n)

Sum all numbers 1..n (for version)

sum $\leftarrow$ 0 1

for i $\leftarrow$ 1 to n do

sum $\leftarrow$ sum + i

return sum

Exempel 2 — for-loop (1)

Algorithm Sum2(n)

Sum all numbers 1..n (for version)

```
sum ← 0
for i ← 1 to n do
    sum ← sum + i
return sum
```

- Initial tilldelning

Exempel 2 — for-loop (1)

Algorithm Sum2(n)

Sum all numbers 1..n (for version)

```
sum ← 0
for i ← 1 to n do
    sum ← sum + i
return sum
```

1
 $1 + (n + 1) \cdot 3$

- ▶ Initial tilldelning
- ▶ Testet $i \leq n$ syns inte i pseudokoden, körs $n + 1$ gånger

Exempel 2 — for-loop (1)

Algorithm Sum2(n)

Sum all numbers 1..n (for version)

sum $\leftarrow$ 0

1

for i $\leftarrow$ 1 to n do

$1 + (n + 1) \cdot 3 + 3n$

sum $\leftarrow$ sum + i

return sum

- ▶ Initial tilldelning
- ▶ Testet $i \leq n$ syns inte i pseudokoden, körs $n + 1$ gånger
- ▶ Uppräkningen $i \leftarrow i + 1$ syns inte i pseudokoden, körs n gånger

Exempel 2 — for-loop (1)

Algorithm Sum2(n)

Sum all numbers 1..n (for version)

sum $\leftarrow$ 0

for i $\leftarrow$ 1 to n do

sum $\leftarrow$ sum + i

return sum

1

$1 + (n + 1) \cdot 3 + 3n + n \cdot [ ]$

- ▶ Initial tilldelning
- ▶ Testet $i \leq n$ syns inte i pseudokoden, körs $n + 1$ gånger
- ▶ Uppräkningen $i \leftarrow i + 1$ syns inte i pseudokoden, körs n gånger
- ▶ Loopen körs n gånger

Exempel 2 — for-loop (1)

Algorithm Sum2(n)

Sum all numbers 1..n (for version)

sum $\leftarrow$ 0

for i $\leftarrow$ 1 to n do

sum $\leftarrow$ sum + i

return sum

1

$1 + (n + 1) \cdot 3 + 3n + n \cdot [ ]$

4

- ▶ Initial tilldelning
- ▶ Testet $i \leq n$ syns inte i pseudokoden, körs $n + 1$ gånger
- ▶ Uppräkningen $i \leftarrow i + 1$ syns inte i pseudokoden, körs n gånger
- ▶ Loopen körs n gånger

Exempel 2 — for-loop (1)

Algorithm Sum2(n)

Sum all numbers 1..n (for version)

sum $\leftarrow$ 0

for i $\leftarrow$ 1 to n do

sum $\leftarrow$ sum + i

return sum

1

$1 + (n + 1) \cdot 3 + 3n + n \cdot [ ]$

4

2

- ▶ Initial tilldelning
- ▶ Testet $i \leq n$ syns inte i pseudokoden, körs $n + 1$ gånger
- ▶ Uppräkningen $i \leftarrow i + 1$ syns inte i pseudokoden, körs n gånger
- ▶ Loopen körs n gånger

Exempel 2 — for-loop (2)

- ▶ Summera alla rader till $T(n)$

$$T(n) = 1 + 1 + (n + 1) \cdot 3 + n(4 + 3) + 2 = 10n + 7$$

- ▶ Samma som while-exemplet! (Slump?)

Exempel 3 — summera jämna tal

Algorithm SumAllEven(n)

Sum all even numbers 2..n

sum	←	0	1			
i	←	2	1			
while	<table border="1"><tr><td>i</td><td>≤</td><td>n</td></tr></table>	i	≤	n	do	$(n/2 + 1) \cdot 3 + n/2 \cdot [\ ]$
i	≤	n				
sum	←	sum + i	4			
i	←	i + 2	3			
return	sum		2			

- Loopen körs $n/2$ gånger

$$T(n) = 1 + 1 + 3(n/2 + 1) + n/2(4 + 3) + 2 = 5n + 7$$

$$g(n) = n$$

$$c = \lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{T(n)}{g(n)} + 1 \right) = \lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{5n + 7}{n} + 1 \right) = 6$$

$$5n + 7 \leq 6n \text{ för } n \geq 7 \rightarrow n_0 = 7$$

Exempel 4 — max i array (1)

```
Algorithm arrayMax(A,n)
  input: An array A storing n integers
  output: The maximum element of A
currentMax  $\leftarrow$  A [ 0 ]
for i  $\leftarrow$  1 to n-1 do
  if currentMax < A [ i ] then
    currentMax  $\leftarrow$  A [ i ]
return currentMax
```

Exempel 4 — max i array (1)

```
Algorithm arrayMax(A,n)
  input: An array A storing n integers
  output: The maximum element of A
currentMax ← A [ 0 ]
for i ← 1 to n-1 do
  if currentMax < A [ i ] then
    currentMax ← A [ i ]
return currentMax
```

Exempel 4 — max i array (1)

```
Algorithm arrayMax(A,n)
  input: An array A storing n integers
  output: The maximum element of A
currentMax ← A [ 0 ]
for i ← 1 to n-1 do
  if currentMax < A [ i ] then
    currentMax ← A [ i ]
return currentMax
```

Exempel 4 — max i array (1)

Algorithm arrayMax(A,n)

input: An array A storing n integers

output: The maximum element of A

currentMax $\leftarrow$ A [0] 3

for i $\leftarrow$ 1 to n-1 do $1 + 3n + 3(n-1) + (n-1) \cdot [ ]$

if currentMax < A [i] then

currentMax $\leftarrow$ A [i]

return currentMax

- ▶ Loopen körs $n - 1$ gånger
- ▶ Uppräkningen av i körs $n - 1$ gånger
- ▶ Testet utförs n gånger
  - ▶ Jag har antagit att loop-testet görs som $i < n$, dvs. 3 operationer per test

Exempel 4 — max i array (1)

Algorithm arrayMax(A,n)

input: An array A storing n integers

output: The maximum element of A

currentMax $\leftarrow$ A [0] 3

for i $\leftarrow$ 1 to n-1 do $1 + 3n + 3(n-1) + (n-1) \cdot [ ]$

if currentMax < A [i] then 5

currentMax $\leftarrow$ A [i]

return currentMax

- ▶ Loopen körs $n - 1$ gånger
- ▶ Uppräkningen av i körs $n - 1$ gånger
- ▶ Testet utförs n gånger
  - ▶ Jag har antagit att loop-testet görs som $i < n$, dvs. 3 operationer per test

Exempel 4 — max i array (1)

Algorithm arrayMax(A,n)

input: An array A storing n integers

output: The maximum element of A

currentMax $\leftarrow$ A [0] 3

for i $\leftarrow$ 1 to n-1 do $1 + 3n + 3(n-1) + (n-1) \cdot [ ]$

if currentMax < A [i] then 5

currentMax $\leftarrow$ A [i] 4

return currentMax

- ▶ Loopen körs $n - 1$ gånger
- ▶ Uppräkningen av i körs $n - 1$ gånger
- ▶ Testet utförs n gånger
  - ▶ Jag har antagit att loop-testet görs som $i < n$, dvs. 3 operationer per test

Exempel 4 — max i array (1)

Algorithm arrayMax(A,n)

input: An array A storing n integers

output: The maximum element of A

currentMax $\leftarrow$ A [0] 3

for i $\leftarrow$ 1 to n-1 do $1 + 3n + 3(n-1) + (n-1) \cdot [ ]$

if currentMax < A [i] then 5

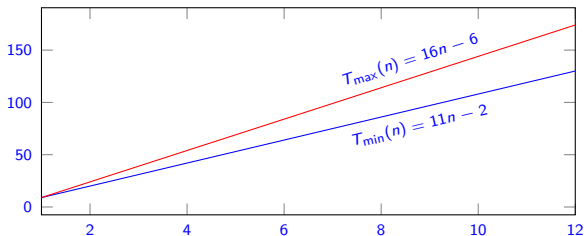
currentMax $\leftarrow$ A [i] 4

return currentMax 2

- ▶ Loopen körs $n - 1$ gånger
- ▶ Uppräkningen av i körs $n - 1$ gånger
- ▶ Testet utförs n gånger
  - ▶ Jag har antagit att loop-testet görs som $i < n$, dvs. 3 operationer per test

Exempel 4 — max i array (2)

- ▶ Vi får två fall. Vilka?
- ▶ Bästa: if-testet alltid **falskt** (det första talet i fältet är störst)
  - ▶ $T_{\min}(n) = 3 + 1 + 6n - 3 + (n - 1)5 + 2 = 11n - 2$
- ▶ Sämsta: if-testet alltid **sant** (listan sorterad i stigande ordning)
  - ▶ $T_{\max}(n) = 3 + 1 + 6n - 3 + (n - 1)9 + 2 = 15n - 6$
- ▶ Båda fallen $O(n)$ men med olika konstanter c
  - ▶ Oftast är n_0 också olika

Typalgoritmer (1)

- Speciella klasser av algoritmer/problem:

Konstanta:	$O(1)$
Logaritmiska:	$O(\log n)$
Linjära:	$O(n)$
Kvadratiske:	$O(n^2)$
Polynoma:	$O(n^k), k \geq 1$
Kombinatoriska:	$O(n!)$
Exponentiella:	$O(a^n), a > 1$

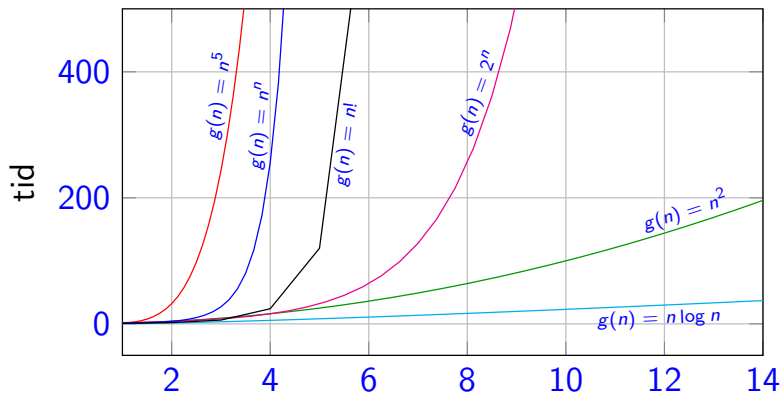
- Typalgoritmerna är ordnade enligt:

$$1 \ll \log n \ll n \ll n \log n \ll n^2 \ll n^3 \ll 2^n \ll n! \ll n^n$$

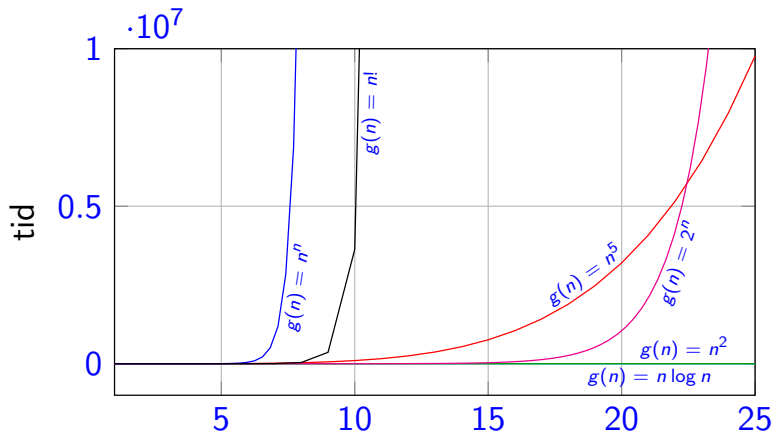
- Exempel:

- $T(n) = 10n + 7$ är $O(n)$
- $T(n) = 8n^3 + 5n^2 + n - 10$ är $O(n^3)$
- $T(n) = 8n^2 \log n + 10n^2$ är $O(n^2 \log n)$

Typalgoritmer (2)

Typalgoritmer (3)

Förenklad asymptotisk analys

- ▶ Rita kurvor för $T(n)$ och jämföra är svårt och **behövs ofta inte**
- ▶ Oftast så räcker med en **förenklad** asymptotisk analys:
  - ▶ Ignorera allt utom den **dominerande** termen, dvs. lägre ordningens termer och konstanter
  - ▶ Använd **inga koefficienter** i $g(n)$
- ▶ Exempel:
  - ▶ $T(n) = 10n + 7$ är $O(n)$
  - ▶ $T(n) = 8n^3 + 5n^2 + n - 10$ är $O(n^3)$

Sammanfattning

- ▶ $O(\cdot)$ används för att uttrycka antalet primitiva operationer som utförs som en funktion av storleken på indata n
- ▶ Det är en **övre gräns** för tillväxt
- ▶ T.ex. `arrayMax` är en **linjär** algoritm dvs $O(n)$
- ▶ En algoritm som körs på $O(n)$ är snabbare än en $O(n^2)$, men $O(\log n)$ är snabbare än $O(n)$ (för stora n)

$$1 \ll \log n \ll n \ll n \log n \ll n^2 \ll n^3 \ll 2^n \ll n! \ll n^n$$

Varning!

- ▶ Var aktsam, stora konstanter c ställer till det:
  - ▶ $T_1(n) = 1000000n$ är en linjär algoritm $O(n)$
  - ▶ $T_2(n) = 2n^2$ är en kvadratisk algoritm $O(n^2)$
  - ▶ $T_2(n)$ är snabbare för "små" datamängder, $n < n_0 = 5 \cdot 10^{13}$
- ▶ O-notationen är en förenkling och en övre gräns
- ▶ O-notationen har tagit bort kopplingen till hårdvaran
  - ▶ T.ex. kan cache-minne, *CPU throttling*, etc. påverka analysen

Genväg, grovanalys

- ▶ Man kan många gånger skippa vägen över $T(n)$ helt
- ▶ Väldigt **grov uppskattning** av tillväxten
- ▶ Man gör en **okulärbesiktning** av algoritmen:
  - ▶ **Initiera** en array är $O(n)$
  - ▶ Enkelloop $O(n)$
  - ▶ Dubbelloop $O(n^2)$
  - ▶ Nästlade loopar är $O(n) \cdot O(n) \cdots O(n) = O(n^k)$

Grovanalys, exempel 1

Algorithm prefixAv1(X,n)

input: An n-element Array of numbers

output: An n-element Array of numbers such
that $A[i]$ is the average of $X[0]..X[i]$

$A \leftarrow \text{CreateArray}(n)$

for $i \leftarrow 0$ to $n-1$ do

$a \leftarrow 0$

    for $j \leftarrow 0$ to i do

$a \leftarrow a + X[j]$

$A[i] \leftarrow a / (i + 1)$

return A

Grovanalys, exempel 1

Algorithm prefixAv1(X,n)

input: An n-element Array of numbers

output: An n-element Array of numbers such
that $A[i]$ is the average of $X[0]..X[i]$

$A \leftarrow \text{CreateArray}(n)$

for $i \leftarrow 0$ to $n-1$ do

$a \leftarrow 0$

    for $j \leftarrow 0$ to i do

$a \leftarrow a + X[j]$

$A[i] \leftarrow a / (i + 1)$

return A

- En initiering, två nästlade loopar:

$$T(n) = O(n) + O(n)O(n) = O(n^2)$$

Grovanalys, exempel 1

Algorithm prefixAv1(X,n)

input: An n-element Array of numbers

output: An n-element Array of numbers such
that $A[i]$ is the average of $X[0]..X[i]$

```
A ← CreateArray(n)
for i ← 0 to n-1 do
  a ← 0
  for j ← 0 to i do
    a ← a + X [ j ]
  A [ i ] ← a / ( i + 1 )
return A
```

- ▶ En initiering, två nästlade loopar:

$$T(n) = O(n) + O(n)O(n) = O(n^2)$$

- ▶ Detaljerad analys ger $T(n) = 6n^2 + 38n + 6 = O(n^2)$

Grovanalys, exempel 2

Algorithm prefixAv2(X,n)

input: An n-element Array of numbers

output: An n-element Array of numbers such
that $A[i]$ is the average of $X[0]..X[i]$

$A \leftarrow \text{CreateArray}(n)$

$s \leftarrow 0$

for $i \leftarrow 0$ to $n-1$ do

$s \leftarrow s + X[i]$

$A[i] \leftarrow s / (i + 1)$

return A

Grovanalys, exempel 2

Algorithm prefixAv2(X,n)

input: An n-element Array of numbers

output: An n-element Array of numbers such
that A[i] is the average of X[0]..X[i]

A $\leftarrow$ CreateArray(n)

s $\leftarrow$ 0

for i $\leftarrow$ 0 to n-1 do

    s $\leftarrow$ s + X [i]

    A [i] $\leftarrow$ s / (i + 1)

return A

► En initiering, en loop: $T(n) = O(n) + O(n) = \boxed{O(n)}$

Grovanalys, exempel 2

Algorithm prefixAv2(X,n)

input: An n-element Array of numbers

output: An n-element Array of numbers such
that $A[i]$ is the average of $X[0]..X[i]$

$A \leftarrow \text{CreateArray}(n)$

$s \leftarrow 0$

for $i \leftarrow 0$ to $n-1$ do

$s \leftarrow s + X[i]$

$A[i] \leftarrow s / (i + 1)$

return A

- ▶ En initiering, en loop: $T(n) = O(n) + O(n) = O(n)$
- ▶ Detaljerad analys ger $T(n) = 20n + 5 = O(n)$

Rumskomplexitet (minnesåtgång)

- ▶ Vi kan använda metoder liknande asymptotisk komplexitetsanalys
  - ▶ I stället för primitiva operationer så räknar vi hur mycket **minne** algoritmen behöver
  - ▶ Glöm inte minnet för lokala variabler, etc., som läggs upp på stacken vid **rekursion**
- ▶ Ofta är minnet en **hård** begränsning medan tid är en **mjuk**
  - ▶ Åtkomsttiden när primärminnet tar “slut” (disk används i stället) ökar några **tiopotenser**
  - ▶ Ansatsen blir att räkna ut “Vilket är det största problem som **ryms** i minnet”?
  - ▶ Ofta **relativt enkelt** att räkna ut **c** (hur många **bytes per element** som behövs)
- ▶ Mer komplex analys tar hänsyn till många **olika begränsningar**
  - ▶ tid, minne, filåtkomst, kommunikation (nätverk, mellan CPU:er), osv.

- ▶ Quiz i Canvas
  - ▶ 3 försök före första deadline, högsta poängen räknas
- ▶ Till deadline #2 är det ett annat quiz